

Liderlər bir-birinə böyük dəyər verirlər

İlham Əliyevlə Donald Tramp arasında formalaşmış siyasi dialoq regionda yeni güc balansının təşəkkül tapmasına xidmət edir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin balanslaşdırılmış və hədəfönlü diplomatiyası Bakını regionun tranzit dayağı, enerji mərkəzi və sülh arxitekturasının memarı statusuna yüksəldib. Xarici siyasət doktrinasının prioritetləri təkcə dövlət maraqlarının müdafiəsi ilə məhdudlaşmır, həm də global güclərin regiondakı fəaliyyət trayektoriyasını formalaşdırır. Məhz bu fonda rəsmi Vaşinqton Bakı üçün təkcə strateji tərəfdaş deyil, həm də çağdaş rezonans nöqtəsidir. ABŞ-ın enerji təhlükəsizliyi, Orta Dəhliz kimi beynəlxalq nəqliyyat magistralına verdiyi siyasi dəstək, habelə postmüharibə diplomatiyasına gətirdiyi yeni dinamika Azərbaycan üçün çoxvektorlu xarici siyasətin mühüm sütununa çevrilib.

Azərbaycan və ABŞ liderləri arasında səmimi münasibət iki ölkə arasında dialoqun həm protokol, həm də şəxsi diplomatiya müstəvisində inkişaf etdiyini göstərir. Bu, liderlərin qarşılıqlı etimad mühitini gücləndirərək strateji qərarların qəbulunda sürətlənmə və çeviklik yaradır. İlham Əliyevlə Donald Tramp arasında formalaşmış səmimi münasibət Vaşinqton formatında aparılan danışıqların məhsuldarlığını artırır, regionda yeni güc balansının təşəkkül tapmasına xidmət edir. Belə bir şəraitdə Bakı üçün ABŞ Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik arxitekturasının dayacağına çevrilir.

* * *

ABŞ Prezidenti Donald Tramp sentyabrın 16-da növbəti dəfə “Truth Social”dakı hesabında Vaşinqtonda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanla keçirdiyi tarixi görüşün fotosunu paylaşaraq bu sözləri əlavə edib: “Azərbaycan və Ermənistan arasında müharibənin həllinə kömək etmək, eyni zamanda, bu iki böyük lider və insanla – Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyanla – dost olmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Bu, mənim üçün, amma daha önəmli Amerika Birləşmiş Ştatları üçün əbədi dostluq olacaqdır!”

Ekspert rəyi

Rasim MUSABƏYOV,
Milli Məclisin deputatı,
politoloq

ABŞ bu gün hələ də global sistemdə supergüc statusunu qoruyur. Təbii ki, Vaşinqtonun bütün problemləri həll etmək imkanı və resursu məhdud ola bilər, lakin açıq görünür ki, Amerikanın iştirak etmədiyi beynəlxalq məsələlərin uğurla həll olunması çətindir.

Bu baxımdan, ABŞ-ın Azərbaycana verdiyi dəstək və iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. ABŞ siyasi sistemində prezidentlə şəxsi münasibətlərin önəmini nəzərə alıqda, bəzən institusional mexanizmlərdən çox məhz liderlərarası dialoq həlledici rol oynayır. Bu gün dünyanın bütün aparıcı dövlətlərinin – Avropa, Asiya və Şimal yarımkürəsinin – liderləri Amerika Prezidenti ilə şəxsi əlaqələr qurmağa çalışır və əməkdaşlıq edirlər.

Azərbaycan Prezidenti də məhz bu yanaşmanı əsas götürüb və Vaşinqton formatında aparılan görüşlər bunun sübutudur. Üstəlik, görüşdən sonra Prezident Donald Trampın sosial şəbəkələrdə Azərbaycan və dövlət başçısı barədə səsləndirdiyi müsbət fikirlər münasibətlərin davamlı xarakter daşdığını nümayiş etdirir. Bu, Azərbaycanın ABŞ tərəfindən yüksək səviyyədə dəstəklənməsinin və strateji əməkdaşlığın dərinləşməsinin göstəricisidir.

Hesab edirəm ki, bu əlaqələr qorunmalı və daha da inkişaf etdirilməlidir. 1997-ci ildə qurulan hərbi və təhlükəsizlik sahələrində qurulan əməkdaşlıq təcrübəsi əsasında Azərbaycan ABŞ-la tərəfdaşlığı gələcəkdə daha da gücləndirə bilər.

Prezident İlham Əliyev də öz növbəsində D.Trampa “TruthSocial” hesabında paylaşımına görə təşəkkür edib və bu barədə “X”-də yazıb: “Prezident Donald Tramp, təşəkkür edirəm, “TruthSocial” hesabınızda paylaşdığınız xoş sözlərinizə görə minnətdaram. Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinin irəliləməsində və tarixi Vaşinqton sammitinə evsahibliyi etməyinizlə oynadığınız mühüm rolu yüksək qiymətləndirirəm. Donald Tramp Azərbaycan ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında əbədi dostluğun və formalaşmaqda olan strateji tərəfdaşlığın memarıdır. Dostluğumuza böyük önəm verirəm”.

Dövlət başçımızın təşəkkür paylaşımı siyasi baxımdan bir neçə mühüm məqamı üzə çıxarır. Azərbaycan lideri açıq şəkildə qeyd edir ki, Donald Trampın şəxsi təşəbbüsləri nəticəsində Azərbaycan–Ermənistan sülh prosesi irəliləyib, Vaşinqton sammiti isə tarixə düşən diplomatik hadisə statusu qazanıb. Bu, Bakı tərəfindən ABŞ-ın vasitəçiliyinə verilən etimad mandatının açıq təzahürüdür. Dövlət başçısının Trampı “Azərbaycan–ABŞ strateji tərəfdaşlığının memarı” adlandırması reallığı əks etdirən siyasi tezisdır. Çünki Bayden-Blinken komandasından fərqli olaraq Tramp administrasiyası dövründə ABŞ-ın Cənubi Qafqaz siyasətində tarazlaşdırma elementləri daha qabarıq görünür. Vaşinqton, bir tərəfdən regionda Rusiya təsirini balanslaşdırır, digər tərəfdən Avropa İttifaqının ziddiyyətli mövqeyindən fərqli olaraq, daha konkret sülh gündəliyi irəli sürür.

Azərbaycanın Vaşinqton formatına etibar göstərməsi Bakının xarici siyasətində yeni hədəfləmə xəttinin formalaşdığını nümayiş etdirir. Bu mərhələdə Vaşinqtonla yaxınlaşmanın əsas hədəfləri aydındır. İlk növbədə, sülh müqaviləsinin hüquqi-siyasi arxitekturasının tamamlanması və ABŞ-ın diplomatik “təhlükəsizlik çətiri” altında prosesin uğurla yekunlaşdırılması hədəflənilir. Bununla yanaşı, enerji diplomatiyasının qloballaşdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir – Xəzər qazının və “Yaşıl enerji dəhlizi”nin Avropa bazarına çıxışı üçün ABŞ-ın siyasi və texnoloji dəstəyi açar rolunu oynayır. Üçüncü vacib istiqamət isə yeni təhlükəsizlik paradigmasının qurulmasıdır. Bu, Rusiya və İranın regiondakı təsir rıçaqlarını balanslaşdırmaq üçün ABŞ-ın hərbi-siyasi resurslarının strateji istifadəsini nəzərdə tutur və Cənubi Qafqazda dayanıqlı sabitliyə zəmin yaradır.

* * *

Prezident İlham Əliyevin Donald Trampa ünvanladığı təşəkkür bəyanatı bir növ “geosiyasi signal fişəngi”dir. Bu, Cənubi Qafqazda sülh arxitekturasının hansı güc mərkəzləri üzərində qurulacağını, hansı paytaxtların prosesdən kənarda qalacağını göstərir. Bakı aydın şəkildə bildirir ki, Cənubi Qafqazdakı status-kvonun memarı yalnız Azərbaycan ola bilər və bu memarlığın siyasi müttəfiqi kimi Vaşinqton ön plana çıxır.

Beləliklə, Azərbaycan–ABŞ münasibətləri strateji rezonans, qarşılıqlı maraqların kəsişmə nöqtəsi və yeni geosiyasi konsensusun nüvəsidir. İlham Əliyevin “dostluğumuza böyük önəm verirəm” həm də gələcək onilliyin siyasi kursunu müəyyən edən tezisdır. Bu, Vaşinqtonla əlaqələrin uzunmüddətli, institusional və çoxşaxəli xarakter alacağını, Azərbaycan diplomatiyasının Qərb vektorunda daha cəsarətli və proaktiv mövqelər ortaya qoyacağını ehtiva edir. Nəticədə, Bakı regionda oyun qaydalarının formalaşmasında əsas söz sahibi olmaqla yanaşı, Cənubi Qafqaz gündəliyini diktə edən aparıcı aktora çevrilir.

Tacir SADIQOV
XQ